

**Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksestä
laiksi työsopimuslain 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunta on 19 päivänä lokakuuta 1993 lähettänyt työasiainvaliokunnan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 239 laiksi työsopimuslain 4 §:n muuttamisesta.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Esa Lonka työministeriöstä, lakimies Jorma Rusanen Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestöstä, varatuomari Markus Äimälä Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitosta, oikeustieteen kandidaatti Arto Kettunen Liiketyönantajain Keskusliitosta, neuvottelupäällikkö Martti Reuna Suomen Teknisten Toimihenkilöjärjestöjen Keskusliitosta, varatuomari Kyösti Suokas ja toimitsija Ari Lehtinen Rakenusliitosta, varatuomari Juha Myllyntausta Rakennusteollisuuden Keskusliitosta ja puheenjohtaja Raimo Vikström Suomen Muusikkojen Liitosta.

Hallituksen esitys liittyy Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen (ETA-sopimus) sekä myöhemmin voimaan tulevaksi tarkoitettuun ETA-sopimuksen lisäpöytäkirjaan, johon on tarkoitus sisällyttää se EY:n työoikeussäännöstö, joka on EY:ssä tullut voimaan 1 päivän elokuuta 1991 jälkeen. Esityksen tarkoituksena on työsopimuslain mukaisessa työsuhteessa olevien työntekijöiden osalta sopeuttaa Suomen lainsäädäntö vastaamaan Euroopan yhteisöjen direktiiviä, joka koskee työnantajan velvollisuutta ilmoittaa työsuhteessa tai työsuhteessa sovellettavista ehdoista. Direktiivi on tarkoitus sisällyttää ETA-sopimuksen liitteeseen XVIII.

Ehdotetut muutokset liittyvät myös työvoiman vuokraustilanteiden sääntelyyn ja toteuttavat niissä tilanteissa tarvittavan työntekijän suojan tarpeen. Hallitus on pitänyt tarkoituksenmukaisena, että lainsäädäntö mukautetaan tämän vuoksi jo nyt Euroopan yhteisöjen direktiiviä vastaavaksi.

Esityksessä ehdotetaan työsopimuslakia muu-

tettavaksi siten, että työnantajan tulisi antaa työntekijälle kirjallinen selvitys työsuhteen keskeisimmistä ehdoista, milloin työsopimus on tehty suullisesti tai tiedot eivät sisälly kirjallisesti tehtyyn työsopimukseen ja työsuhte jatkuu vähintään yhden kuukauden. Selvityksen antaminen ei edellyttäisi erityistä pyyntöä työntekijän taholta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta tarpeellisena ja puoltaa sen hyväksymistä sellaisenaan.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että EY-lainsäädännön ja kansallisen lainsäädännön suhdetta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös lain tarkoitus ja lähtökohdat. Muutoksen taustalla oleva EY:n ns. todentamisdirektiivi (91/533/ETY) on luonteeltaan ns. vähimmäisnormi, jonka tarkoitus on vain asettaa yleinen vaatimus, että jokaiselle palkatulle työntekijälle on annettava asiakirja, josta käyvät ilmi tiedot hänen työsuhteensa tai työsuhteensa keskeisistä kohdista. Direktiivi on johdanto-osansa mukaan laadittu, koska eräät jäsenvaltiot ovat katsoleet tarpeelliseksi asettaa uusien työmuotojen kehittymisen myötä työsuhteille muodollisia vaatimuksia. On todennäköistä, että näiden jäsenvaltioiden työelämän säännökset eivät ole olleet samalla tasolla kuin Pohjoismaissa.

Valiokunta kiinnittää huomiota myös vuokratyötä tekevien asemaan, joka ei esityksen avulla riittävästi selkiydy.

Valiokunta ehdottaa kunnioittaen,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomana.

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 1993

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Lindroos, varapuheenjohtaja Nordman, jäsenet Häkämies, Koistinen, Komi (osittain), Kuittinen, Laitinen,

P. Leppänen, Morri, Mäkipää, Nikula (osittain), Rimmi, J. Roos, Taina, Takala ja Viljanen sekä varajäsenet Koskinen ja Vanhanen.

Vastalause

Työntekijälle annettava selvitys

Hallituksen esitys merkitsee olennaista heikennystä työsopimuksen ehdoista työntekijälle annettavien tietojen saamiseen. Voimassa olevan työsopimuslain 4 §:n mukaan suullisesti tehdystä työsopimuksesta työnantaja on aina velvollinen antamaan työntekijälle tämän pyynnöstä kirjallisen todistuksen sovituista ehdoista.

Osa-aikatyöstä on työnantajan aina annettava työntekijälle kirjallinen selvitys työsopimuksen ehdoista, jos sopimus on voimassa toistaiseksi. Työntekijän ei tarvitse selvitystä erikseen pyytää. Selvitys on annettava työntekijälle ennen työsopimuksen tekemistä ja siinä tapauksessa, että itse työsopimusta ei tehdä kirjallisesti.

Eduskunta on hyväksynyt 2.11.1993 lain nuorista työntekijöistä. Sen mukaan työnantajan on esitettävä alle 18-vuotiaalle nuorelle työntekijälle pyynnöstä kirjallinen selvitys työsopimuksen ehdoista. Tällaista selvitystä ei kuitenkaan tarvitse antaa, jos kysymys on vain yhtä päivää koskevasta kotitaloustyöstä työnantajan kotona, eikä tietenkään siinä tapauksessa, että itse työsopimus tehdään kirjallisesti.

EY-oikeus

Hallituksen esityksen perusteluissa lausutaan, että esityksessä on otettu huomioon heinäkuun 1991 jälkeen annetut EY:n työoikeudelliset säännökset. EY on lokakuussa 1991 hyväksynyt direktiivin työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa työntekijöille työsopimuksessa sovellettavista ehdoista. Sen tarkoituksena on asettaa yleinen vaatimus, että jokaiselle palkatulle työntekijälle on annettava asiakirja, josta käyvät ilmi tiedot hänen työsopimuksensa tai työsuhteensa keskeisistä kohdista. Voimassa oleva työsopimuslakimme 4 § täyttää tämän tavoitteen.

Direktiivissä annetaan mahdollisuus niille jäsenvaltioille, joiden työoikeus on jälkeenneempää, jättää tietyt määritellyt työsuhteet direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä ilmenee siitä, että direktiivin johdannossa lausutaan poikkeuksen perustuvan tarpeeseen säilyttää tietty joustavuus työmarkkinoilla. Poikkeukseen ei voida perustaa sitä, että kansallista työlaainsäädäntöä muutetaan työntekijän kannalta huonompaan suuntaan, koska direktiivin tavoitteena nimenomaan on parantaa palkattujen työntekijöiden suojaa.

Työsopimuslain 4 §:n heikentäminen

Työsopimuslain ehdotettu muutos lisää epätietoisuutta lyhyissä työsuhteissa siitä, mitä työnantajan ja työntekijän kesken on työsuhteen ehdoista sovittu. Epätietoisuus lisää riitaisuuksia ja lainmuutoksesta aiheutuu näin sekä työnantajille että työntekijöille harmia, vaivaa ja kustannuksia, jotka vältettäisiin, jos lakia ei hallituksen esittämällä tavalla heikennetä.

Työasiainvaliokunnan käsittelyssä olimme valmiit tekemään lakiehdotukseen samantyyppisiä muutoksia, jotka hyväksyttiin nuoria työntekijöitä koskevaan lakiin. Näin pääsääntö kirjallisten ehtojen ilmoittamisesta työntekijälle ei olisi tullut koskemaan yksityisen henkilön työnantajana teettämää yhden tai muutaman päivän työtä työnantajan kotona tai taloudessa muuten.

Esitimme myös, että alle kuukauden mittaisissa työsuhteissa kirjallinen selvitys olisi annettava pyynnöstä ja vain tätä pitemmissä työsuhteissa hallituksen esityksen mukaisesti työntekijän pyytämättäkin. Valiokunnan hallituspuolueiden enemmistö kuitenkin hylkäsi tällaiset ehdotuksemme.

Hallitus on jo valmis jättämään työttömät oman kovan onnensa varaan esityksellään työ-

markkinatuesta ym. (HE 235) ehdottaessaan, että lakisääteinen työttömyysturva kokonaan katkaistaisiin määrääjän kuluttua. Työsopimuslain muutoksella hallitus huonontaisi nyt niiden työntekijöiden turvaa, jotka saavat edes lyhytaikaisen työpaikan. Kun työnantajilla jo pitkään on ollut velvollisuus esittää työsuhteen ehdot kirjallisesti työntekijälle, lainmuutos ei työnantajankaan näkökulmasta ole mitenkään perusteltu, varsinkin kun seurauksena on työilmapiiriä huonontava epämääräisyys siitä, mitkä ovat työntekijän velvollisuudet ja oikeudet.

Työasiainvaliokunnan käsiteltävänä on myös esitys n:o 259 kauppaliikkeiden aukioloajoista. Sen hyväksyminen merkitsee lyhytaikaisten ja osa-aikaisten työsuhteiden lisääntymistä. Tämänkin johdosta työsopimuslain käsillä olevassa esityksessä ehdotettu muutos on vakava takaskel. Aukioloaikaesitystä valiokunnassa käsiteltäessä työntekijöiden aseman turvaaminen sai kannatusta kaikista ryhmistä, mutta kun se olisi voitu käytännössä toteuttaa äänestettäessä työsopimuslain muutoksesta, vain allekirjoittaneet sitä puolsivat.

Vuokratyötä tekevien asema

Hallituksen esityksen perusteluissa mainitaan lyhyesti ns. vuokratyöstä, joka on jo päätetyn lainmuutoksen johdosta tulossa luvanvaraisesta ilmoituksenvaraiseksi. Perustelujen mukaan vuokratyötä tekevien asema heikkenisi merkittävästi. Ilmoituksenvaraisuudesta huolimatta vuokratyöntekijöiden suojan taso tulee säilyttää.

Mielestämme valiokunnan olisikin mietinnössään tullut esittää vuokratyöntekijöistä seuraavaa:

Helsingissä 30 päivänä marraskuuta 1993

Paavo Nikula
Reijo Laitinen

Pekka Leppänen

Lea Mäkipää
Jukka Roos

Johannes Koskinen
Eila Rimmi
Reijo Lindroos

"Valiokunta edellyttää, että vuokratyöntekijöiden suojan taso säilytetään, vaikka työvoiman vuokrauksen luvanvaraisuus poistetaan, ja että muutokset vuokratyötä suorittavien työntekijöiden aseman turvaamiseksi valmistellaan niin, että ne tulevat voimaan samanaikaisesti hyväksyttyjen lainmuutosten (HE 102 ja 103/1993 vp.) kanssa."

Yhteistyötä eripurana sijaan

Hallitus on useilla esityksillään johtamassa kehitystä työelämässä suuntaan, joka pahasti järkyttää työnantajien ja työntekijöiden oikeuksien ja velvollisuuksien harkittua tasapainoa. Työntekijöiden asema tulee entistä turvattomammaksi. Tällainen yksipuolinen politiikka ei luo edellytyksiä selviytyä suurtyöttömyyden aiheuttamista ongelmista, eikä se luo pohjaa sellaisille uudistuksille, jotka ovat perusteltuja työelämässä tapahtuneiden muutosten ja yhteiskunnallisen kehityksen nostamien muutostarpeiden johdosta. Näistä selvittää vain yhdistämällä työelämän osapuolia eikä heitä erottelemalla, niin kuin hallitus tekee.

Päätösehdotus

Edellä lausutun perusteella työasiainvaliokunnan olisi mielestämme tullut lausua mietinnössään,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hylättäisiin.

